

minden élet példa, és minden életet példaként kell élni. Minden élet *valakinek szóló élet*, és ennyiben – s csakis ennyiben – értelmes élet, ha magát az élet értelmét különben teljes homály borítja is.”

A *Gályanapló* legemlékezetesebb lapjain Kertész enged lét és beszéd, élet és gondolkodás végső azonosságának, filozófusi erények helyett íróiakra hagyatkozik, rendkívül éles és szomorú képeket rajzol naplójába. Az 1980-as kelet-németországi utazás így válhat felejthetetlen remekművé; évtizedek múltán akár történelemkönyveket helyettesíthet értő olvasók kezében. De hasonlóképp maradó a „hindu nihil”-ben Angyalföldre utazók arca, a Beckett-clochard a villamoson, a budapesti „Dürer-metszet” 1990 februárjából, az útszélén elpusztult fecske, egy cigaretta a volt Buchwald-széken, a cigánycsalád a vonaton, a szigligeti havazás. Megannyi bizonyíték, hogy Kertésznek igaza van: „Nem arra való az ember, hogy az életet megértse, hanem arra, hogy élje és megélje: ennyiben és ennél fogva az ember mindenekelőtt vallási lény.”

A *Gályanapló* – mementó. Félek, talán nem lesz többé olyan, aki föl meri tenni a végső kérdéseket, olyan, aki vála-

szolni is mer rájuk. Aki nyugodt lélegzetvétel után leírhat ilyen mondatokat: „Séta ki Angyalföldre, a Duna szürke érc-lapja mellett. Egész idő alatt a tegnap látott filmen, Fassbinder Maria Braun házasságán gondolkodom.” Aki beletörődik, hogy komolynak született, „ahogy mások vérbajosnak”. Aki „jön-megy, végzi a dolgát, éli az életét, szenved, szeret, elutazik, hazatér, olykor beteg, máskor úszni, társaságba, kártyázni jár; mindeközben azonban, amint akad egy szabad perce, tüstént benyit egy eldugott fülkébe, gyorsan – és mintegy szórakozottan – leül valami ócska hangszer elé, leüt néhány akkordot, majd félhalkan improvizálni kezd, évtizedeken át játssza ugyanegy téma immár számtalanadik vadiációját. (...) Kinek játszik? Miért játszik? Maga sem tudja. Sőt – és azért mégiscsak ez a legfurcsább – nem is hallja, hogy mit játszik. Mintha a kísérteties erő, amely újra meg újra oda-parancsolja a hangszerhez, megfosztotta volna a hallásától, hogy egyedül neki játsszon. – De ő legalább hallja-e? (A kérdés azonban, lássuk be, értelmetlen: a játékost természetesen boldognak kell elképzelnünk.)”

A játékost természetesen boldognak kell elképzelnünk.

BOSCAGLI EDIT VERSEI

AZ IDEGEN ÉNEKEI

[ILÁNNAK]

I.

Úztelek hamszín korbácsával
kvarc fogaimmal kérged martam
sziszegtem: „Panta rhei..!” – s fodrozódtam,
lásd megátalkodásom

a

meg-nem-maradásban
mégis: fellelted szilárd pontomat
– szálás, egyetlen sziklatömböt –
font kötelekkel hozzábogozódtál
s meggyökereztél bennem.

Ha így – hát így.

Vagyok Micrájim Hold-sivataga: magvad szakasztom,
ciprus...

II.

Falat vontál fel elibém, múlttal
dúcolva. Lám...
siratsz a
fal
túloldalán

IZRÁEL TÁNCOSA

[A SALOM SZÓLÓTÁNCOSÁNAK]

*Nyakad körül a szenvedély
száraz és mítves csörgőkígyó
peregnek jemeni dobok,
gáluti gyöngyök: könnyek*

*Haj, Náhúm, földek pásztora
tenyered cintányérja csattan
s Izráel magaslati
napnyugtakor aklodba térnek
rémeket rémít a szemed
ajkodon gyönyörű veszettség: nincs többé
bárány-vonulás
csatornanyílás száján rácsok
nincsenek lángtalan menórák
és takaratlan Könyvek*

*gerinced ajzott új
leány-táncosod a Sekina
egyetlen kötéléked imaszíj: azzal
szavához szíjazott
az
Egy*